Stille krachten worden zichtbaar

Door Jan Willem Bruins, directeur BPSW

We weten uit onderzoek dat een ervaring van schaarste bezit neemt van ons denken. Corona heeft ook dat effect: gezondheid,

veiligheid en een sociaal leven worden schaarser. We raken door corona gefixeerd op deze onderwerpen. Begrijpelijk dat psychiater Hoogendijk aan het begin van de crisis al zei: 'Of je nu wel of geen last hebt van corona-stress, in alle gevallen is het goed te stoppen met het lezen van de overloze stroom aan berichten op social media. Want die vormen een stressor van jewelste, eentje waar we niet op gebouwd zijn. Te lang alert en gespannen zijn, daar worden mensen op den duur horendol van.'

Online werken en ontmoeten

Maar op social media lezen we ook veel positieve corona-berichten. Indrukwekkend wat professionals in sociaal werk voor innovatieve ideeën delen om van betekenis te kunnen zijn voor mensen die het nodig hebben. Sociaal werkers die in no time digitale alternatieven voor hun cliënt-contacten organiseren en die in een Zoom- of Teams-sessie elkaar opzoeken om best practices voor corona met elkaar te delen. De collegiale ontmoetingen tijdens de digitale lunchsessies van de BPSW en de sessies die we samen met Movisie doen, worden goed bezocht. Maar niet al het sociaal werk verdraagt een digitaal substituuut. Voor velen van ons is thuisblijven momenteel het veiligste, maar dat geldt niet voor kinderen in

problematische thuissituaties. Bijzonder hoe professionals bij Veilig Thuis samen met collega's in het onderwijs al snel alternatieven organiseren voor kinderen in risicovolle thuissituaties. En hoe thuisbegeleiders, jeugdzorgwerkers en begeleiders in de gehandicaptenzorg, dicht bij hun cliënten blijven en dat ook nog zonder bescherming en dus gevaar voor eigen gezondheid.

Cruciale beroepen

Terecht worden alle professionals in sociaal werk nu door het ministerie van VWS tot de cruciale beroepen gerekend. Dit feit wordt door de professionals ook als een vorm van erkenning voor hun werk gezien. Dat mag ook best want zij komen meestal vooral in het nieuws als er iets mis is gegaan. Marcel Spierts noemde sociaal werkers niet voor niets de stille krachten van de verzorgingsstaat en Lyn Berger sprak in *De Correspondent* over de cruciale beroepen als de 'onderhoudsprofessionals'. Ze zijn belangrijk maar als het goed gaat, hoor je er weinig over. Toch speelt nog iets anders een rol bij de soms geringe erkenning die sociale professionals voor hun werk ervaren. Lichamelijke gezondheid lijkt vaak belangrijker dan sociale en mentale gezondheid. Het werk van professionals die aan de lichamelijke gezondheid werken

krijgt daarom doorgaans wat eerder erkenning. Artsen kunnen misschien ook wat makkelijk zeggen wat ze doen. Een gebroken been repareren is simpeler uit te leggen dan 'het oplossen van eenzaamheid' of 'het bevorderen van sociaal functioneren'.

Drie vormen van gezondheid

Hans van Ewijk benoemt deze drie vormen van gezondheid als drie vormen van kwetsbaarheid. In de huidige coronacrisis wordt extra duidelijk hoe deze drie vormen van gezondheid samenhangen. De bescherming van onze lichamelijke kwetsbaarheid heeft als bijwerking een toename van onze sociale kwetsbaarheid: de daklozenopvang sluit, inkomens vallen weg en eenzaamheid neemt toe. En chronische huisvestings-, armoede- of eenzaamheidsstress zijn weer slecht voor je lichamelijke gezondheid. Deze crisis leert ons ook dat alle mensen kwetsbaar zijn. Ook de mensen die we 'maatschappelijk geslaagd' noemen of voldoende in staat zijn tot 'zelfwerkzaamheid'. Ik hoop van harte dat dit besef tot een nieuwe vorm van blijvende solidariteit leidt in onze samenleving. En dat de belangrijke bijdrage die sociaal werkers aan deze solidariteit leveren, blijvende erkenning krijgt. Daar gaan we voor als BPSW.

In the spotlight: een persoonlijk begeleider en woonbegeleider

‘Het bespreken van oplopende spanning bij cliënten moet net zo normaal zijn als de vraag: wat eten we vandaag?’

Wie zijn de leden van de BPSW? Waar houden zij zich mee bezig? En wat drijft hen? Het woord is aan Stephanie Uringa, persoonlijk begeleider en woonbegeleider bij het Leger des Heils. Stephanie doet onderzoek naar hoe hulpverleners geweld tussen cliënten (of interpersoonlijk geweld) signaleren en hoe een signaleringsplan escalatie kan voorkomen.

Door Margriet Alblas

Op wat voor afdeling werk je?

‘Huis en Haard is een beschermde woonvorm voor mensen met psychische problemen. Daarnaast heeft het grootste deel van onze bewoners een alcohol- en/of

drugsverslaving. Het mooie aan deze woonvorm is dat je samen met de bewoners leeft. Je zit samen aan de ontbijttafel in de gezamenlijke woonkamer of ziet de bewoners terugkomen van dagbesteding aan het einde van de dag.’

Wat is voor jou de grootste uitdaging in je werk?

‘Ik vind het lastig om te accepteren dat het bieden van stabiliteit soms het hoogst haalbare is. We hebben hier jongeren wonen die intelligent en sociaalvaardig zijn. Maar hun psychische problemen en verslaving beperken hen om verder te komen. Ik wil de mogelijkheden van iemand blijven zien, daar op focussen en niet denken aan wat allemaal niet kan. Hoe klein de doelen soms ook zijn.’

Je doet onderzoek naar geweld bij cliënten. Wat is de belangrijkste uitkomst van dit onderzoek?

‘Ik heb veel geleerd van hoe ze in tbs-klinieken incidenten aanpakken en escalatie voorkomen. Daar bespreken ze vooraf met cliënten hun copingstrategie bij agressie, hun triggers en stellen ze samen een signaleringsplan op. Wat veroorzaakt spanning,

hoe loopt dit bij jou op? En wat kun je doen om weer tot rust te komen? Het herkennen van triggers en oplopende spanning kan escalatie voorkomen.’

Waarom geloof je in dit signaleringsplan?

‘Door al bij de start van het begeleidingstraject een signaleringsplan in te vullen maak je oplopende spanning bespreekbaar. Het is een kleine investering als het geïntegreerd is in het traject en uiteindelijk is iedereen ermee geholpen. Het plan biedt duidelijkheid voor jou als hulpverlener, maar ook voor je cliënt. Het kan in iemands kamer hangen en zo onderdeel worden van het dagelijks handelen. Wat is er mooier dan wanneer cliënten denken: ik merk dat ik hier last van heb, ik weet waarom ik zo boos ben, ik loop even naar buiten. Het bespreken van oplopende spanning bij cliënten moet net zo normaal zijn als de vraag: wat eten we vandaag? En als er wel een incident gebeurt, dan kun je het signaleringsplan erbij pakken. Waar is het misgegaan? Kunnen we iets toevoegen? Zo wordt het een onderdeel van de zorgverlening en leert de cliënt ook signalen herkennen en omgaan met zijn agressie.’

MEER INFORMATIE

Benieuwd naar het onderzoek van Stephanie?

Op bpsw.nl vind je de samenvatting van het onderzoek.

Zorgstandaard Dementie is vernieuwd

Een samenhangende benadering voor het hele dementietraject, vanuit het perspectief van personen met dementie en hun mantelzorgers. Dat is de kern van de nieuwe Zorgstandaard Dementie, die in april is gepresenteerd. De Zorgstandaard ondersteunt hiermee dementienetwerken om hun dementiezorg te verbeteren, persoonsgericht en integraal.

Tea van der Veen, lid van de BPSW werkte mee aan de ontwikkeling van de zorgstandaard: 'Professionals sociaal werk bevorderen het sociaal functioneren en de sociale kwaliteit en zij kijken daarbij naar de wisselwerking van mensen en hun sociale omgeving. Zij werken vanuit een brede visie op factoren die van invloed kunnen zijn op het sociaal functioneren: individuele factoren, omgevingsfactoren en gemeenschapsfactoren. Sociaal werkers zorg zijn deskundig op het gebied van psychosociale diagnostiek, begeleiding,

ondersteuning en casemanagement. De casemanager dementie sociaal werk is creatief en is in staat om 'out of the box' te denken. Vanuit casemanagement dementie wordt ook outreachend gewerkt, om verwaarlozing en overbelasting van mantelzorgers te voorkomen. De continuïteit in zorg én in welbevinden van de mens staan centraal. BPSW heeft meegewerkt aan de nieuwe Zorgstandaard Dementie om bovenstaande aandachtspunten daarin mee te krijgen.' Het Zorginstituut heeft de Zorgstan-

daard Dementie geautoriseerd nadat meer dan twintig partijen deze hebben onderschreven. Daaronder vertegenwoordigers van zorgorganisaties, cliënten en mantelzorgers en de zorgverzekeraars, en vele beroepsorganisaties zoals de BPSW. De Zorgstandaard Dementie 2020 vervangt die uit 2013.

ONLINE CORONADOSSIER

Sinds de uitbraak van COVID-19 hebben we een coronadossier online: www.bpsw.nl/dossiers/coronavirus

In dit themadossier verzamelen we informatie en tips voor sociaal werkers. Het dossier zal steeds worden aangevuld en geactualiseerd zodat het loont om af en toe terug te komen. Je vindt er uiteenlopende informatie over het virus zelf, over de mogelijkheden in de verschillende sectoren, beroepsethiek en zorg voor hulpverleners. Je kunt ook je eigen vragen stellen of je dilemma's en creatieve oplossingen delen. Mail naar info@bpsw.nl.

BPSWweetjes

Online reflecteren in sociaal werk: Juist nu!

Stelt de dagelijkse praktijk in coronatijd jou als sociaal werker voor nieuwe professionele vragen en afwegingen? Zie je je geconfronteerd met vragen als: Wat kan er wel in het face-to-face contact met je cliënt, en wat niet? Hoe doe je dat, en wat betekent het voor jou en je cliënt? Dan is het tijd voor reflectie. Juist nu! De BPSW School biedt daarom een online reflectie-aanbod, met onder meer intervisie, supervisie, coaching en moreel beraad. Ga voor meer informatie naar www.bpsw.nl/scholingsaanbod/

Beleef sociaal werk mee op BPSWTV!

Het zijn onwerkelijke tijden: een pandemie heeft ons hele leven op z'n kop gezet. Jij als sociaal werker merkt dat op allerlei manieren. Voor veel sociaal werkers is hun werk van de ene op de andere dag van face to face naar online gegaan. Daar waar (ernstige) problemen zijn of dreigen, kun je cliënten veel moeilijker bereiken. Er is veel leed door ziekte, rouw, onzekerheid, verlies van inkomen en eenzaamheid. Corona raakt de samenleving op alle terreinen waar

nieuwe 20 koers 25

sociaal werkers mee te maken hebben. Hoe ga jij om met de (nieuwe) dilemma's die je tegenkomt? En hoe blijf je ook goed voor jezelf zorgen?

Voor de BPSW gaan verschillende sociaal werkers vlogs voor 'BPSW TV' maken. Om te laten zien wat de huidige tijd van hen vraagt. Niet alleen voor nu, maar ook voor straks. Want als de medische crisis onder controle is, zal de nasleep in het sociaal werk nog lang merkbaar zijn. Goed dus om nu al met elkaar ervaringen, tips en geleerde lessen te delen. En om te zien: je staat er niet alleen voor!

Volg de vlogs en beleef sociaal werk mee op BPSW TV via www.bpsw.nl/actueel/bpsw-tv

De nieuwe strategische koers van de BPSW

Corona heeft ook effect op het tijdspad voor de ontwikkeling van de nieuwe strategische koers van de BPSW. Nadat we in een aantal regionale sessies met

professionals een rijke oogst aan ideeën voor de nieuwe koers hebben binnen gehaald, wilden we die resultaten met iedereen die geïnteresseerd is in dit onderwerp delen in een bijeenkomst in april. We hebben ervoor gekozen deze bijeenkomst uit te stellen en niet digitaal te doen. Dat betekent dat we de nieuwe concept-koersnotitie pas na de zomervakantie aan belangstellenden gaan voorleggen. We hopen dat 'live' te doen maar als de coronamaatregelen dat niet toelaten zullen we een digitale variant organiseren. Pas na die bijeenkomst willen we een concept voor de nieuwe koers aan de leden van de BPSW voorleggen. Houd onze website in de gaten voor meer informatie. Ondertussen kreeg het gesprek over de nieuwe koers al wel een vervolg in de april-editie van het Vakblad Sociaal Werk. Zie daar de bijdragen van Thomas Heyman en Tamar Goedhart en collega's.